

ΙΣΤΟΡΙΑ Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
(ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ)

ΟΜΑΔΑ Β

3^ο ΘΕΜΑ

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τις ιστορικές πηγές που σας δίνονται:

α. να περιγράψετε τον τρόπο με τον οποίο ήταν οργανωμένη η βάση των κομμάτων κατά το τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα

(μονάδες 13)

β. να αναφερθείτε στην οικονομικοκοινωνική προέλευση των υποψήφιων βουλευτών και στα κριτήρια με τα οποία γίνονταν η επιλογή τους από τα κόμματα.

(μονάδες 12)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Η κομματική πειθαρχία που προσπάθησε να επιβάλει ο Τρικούπης στην κοινοβουλευτική ομάδα, επικεφαλής της οποίας βρισκόταν ο ίδιος, ήταν βέβαια αξιοσημείωτη, οφειλόταν όμως κυρίως στον αυταρχικό χαρακτήρα του και στο πολιτικό του κύρος. Ακόμα και στο ίδιο το τρικουπικό κόμμα δεν προβλεπόταν κανένα κομματικό όργανο. [...]όλα τα κόμματα ήταν άμορφοι και άτυποι μηχανισμοί χωρίς πρόβλεψη τυπικών διαδικασιών για τη λήψη αποφάσεων. [...]Μόνος ο αρχηγός του κόμματος αποφάσιζε, και η επιβολή της θελήσεώς του ήταν συνάρτηση της συγκεκριμένης ισορροπίας δυνάμεων. Η κομματική πειθαρχία, που πρώτη φορά μπαίνει σαν πρόβλημα, δεν είναι παρά η προσπάθεια της μείωσης της δυνατότητας της βουλής να ελέγχει, να κωλυσιεργεί, να προτείνει, να μεταβάλλει την πολιτική επιλογή της κυβερνήσεως και γενικότερα τους περιορισμούς της βουλευτοκρατίας.

Τσουκαλάς, Κ., «Πολιτική των κυβερνήσεων και προβλήματα από το 1881 ως το 1895», *ΙΕΕ*, τ. ΙΔ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα 1977, σ. 42-43. (διασκευή)

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Εξαρτήσεις κάθε είδους και πελατειακές σχέσεις επιδρούσαν στη δυνατότητα των πολιτικών τοπικής εμβέλειας να διαμορφώσουν ένα σώμα προσωπικών οπαδών και επομένως να αναδειχτούν υποψήφιοι. Φοροεισπράκτορες, δήμαρχοι και άνθρωποι στους οποίους ανέθεταν τις κρατικές παραγγελίες είχαν, όπως φαίνεται, πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες· εξάλλου και γιατροί, δικηγόροι και, φυσικά, ήδη εκλεγμένοι Βουλευτές μπορούσαν επίσης να δεσμεύσουν ψηφοφόρους [...]. Στις συζητήσεις της δεκαετίας του 1890 για την ανάδειξη υποψηφίων σωρεύονται οι ενδείξεις ότι η εκλογή του ενός ή του άλλου πολιτικού, ο οποίος ασκούσε παλαιότερα επιρροή, εξαρτάται από το αν θα διακήρυσσε δημοσίως την κομματική του επιλογή.

Hering, G., *Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα, 1821-1936*, τ. Α', ΜΙΕΤ, Αθήνα 2004, σ. 634.